

Traditional crafts Marugame Uchiwa

MADE IN MARUGAME

丸亀うちわ
MARUGAME UCHIWA

Polski
POLISH

持ち歩き「涼」を楽しむ伝統的工芸品。

じっとしていても汗が体を伝うような暑さとなれば、涼をとりたくなるもの。多彩な形や雅やかな図柄が施され、心まで涼しくしてくれる「丸亀うちわ」。海と山に囲まれた風光明媚な丸亀地方に古くから伝わり、継承され続ける職人の繊細、かつ、鮮やかな手仕事で世に知れわたってきた。1本1本に趣のことなるそれを手に持つは粋な姿を映し出し、ゆるやかに煽ぐは優美な姿を映し出す。一本の竹から作り出される「丸亀うちわ」は、古き良き伝統を守りながら時代の移ろいとともに、これからも進化し続ける。

Przenośne i tradycyjne rzemiosło, co daje przyjemną ochłodę

Gdy pocimy się w letnich upałach, potrzebujemy ochłody. „Marugame Uchiwa” w różnych kształtach z eleganckimi obrazami pozwoli Ci schłodzić się fizycznie i odzyskać spokój umysłu. W malowniczym regionie Marugame otoczonym morzem i górami mieszkają rzemieślnicy Uchiwa, którzy przekazują sobie umiejętność tworzenia tych pięknych wachlarzy z pokolenia na pokolenie. Każdy wachlarz Uchiwa jest wyjątkowy i sprawia, że osoba, która się nim wachluje wygląda stylowo i szycownie. Wachlarz „Marugame Uchiwa” wykonany z jednego kija bambusowego przekazuje dalej piękną, nostalgiczną tradycję i jednocześnie rozwija się wraz z zmieniającym się czasem.

江戸時代から続く歴史と文化。

慶長5年（1600年）、丸亀の旅僧が九州で一宿のお礼にうちわの製法を伝授したのが、熊本来民うちわの始まりと言われています。このため、「丸亀うちわ」の技術は江戸時代初期までに確立していたと考えられています。寛永10年（1633年）になると、金毘羅参りのお土産として天狗の羽団扇にちなむ朱色に㊦印入りの『洪うちわ（男竹丸柄うちわ）』作りを考案。その後、丸亀藩が藩士の内職にうちわ作りを奨励するなど、代表的なうちわ産地の基盤を築くことになりました。

Historia i kultura trwająca od okresu Edo

Mówi się, że „Kutami Uchiwa” z prefektury Kumamoto na Kiusiu pochodzi z czasów, kiedy mnich z Marugame podróżował przez Kiusiu i płacił swoim gospodarzom, nauczając ich sztuki wykonywania wachlarzy w zamian za nocleg. Miało to miejsce prawdopodobnie w 1600 roku, więc sztuka rzemieślnicza Marugame Uchiwa mogła istnieć już na początku okresu Edo. W 1633 roku „wachlarz z okrągłą rączką Odake” w kolorze cynobrowym, udekorowany symbolem ㊦, został przeznaczony jako pamiątka dla pielgrzymów do świątyni Konpira. Ten projekt wywodził się z wachlarza piórowego „TENGU (typ legendarnego stwora japońskiego)”. Później ród Marugame wymagał od służących produkcji Uchiwa w ramach dodatkowej działalności i w ten sposób to tam powstało centrum produkcji Uchiwa w Japonii.

受け継がれる伝統と卓越した職人技。

「伊予竹に土佐紙貼りてあわ（阿波）ぐれば讃岐うちわで至極（四国）涼しい」と歌い継がれる丸亀は、材料すべてを近隣で揃えられる恵まれた土地。また、全 47 もの製造工程のほとんどを頼る職人の手仕事は「丸亀うちわ」の要です。地紙ひとつとっても、破れにくくするため、素材の厚さにより糊の濃度を調節するなど、「丸亀うちわ」は最高の材料と卓越した職人技の集大成なのです。

Klasyczna tradycja i wspaniałe rzemiosło

Tanka (japońska forma poetycka składająca się z trzydziestu jeden sylab) została napisana, aby powiedzieć o bogactwie Marugame w surowce potrzebne do produkcji wachlarzy Uchiwa, które można zebrać z innych prefektur na wyspie Sikoku. Z tekstu wynika, że „Wachlarz Uchiwa z Sanuki (prefektura Kagawa) wykonano z bambusa z Iyo (prefektura Ehime) i papieru z Tosa (prefektura Kochi). Podczas wachlowania (AWAGURU=wachlować / AWA= prefektura Tokushima) kojąca naturalna bryza chłodzi idealnie (SHIGOKU = idealnie / SHIKOKU = wyspa Sikoku)”. Również Marugame jest bardzo ważnym miejscem w historii wachlarzy „Marugame Uchiwa”, ponieważ prawie wszystkie z 47 procesów produkcji zależy od technik ręcznych rzemieślników "Marugame Uchiwa". Rzemieślnicy Uchiwa mają doskonałe umiejętności, np. rygorystycznie dostosowują stężenie kleju w zależności od grubości papieru. „Marugame Uchiwa” to połączenie najdelikatniejszych materiałów i doskonała sztuka rzemieślnicza.

日本一の生産量と多様な形状。

うちわ作りの職人が多く在住していた丸亀では、全国から特色あるうちわ作りを任されるようになっていきました。そのため、柄と骨とが一本の竹から作られる、本来の「丸亀うちわ」と、各産地の要素が融合。こうして、多くの特長を得た丸亀うちわは、今では国内シェア9割に上る年間約1億本以上もの生産量と、形の多様さともに日本一を誇り、平成9年には国の伝統的工芸品に指定されました。

Marugame, największa produkcja w Japonii i różne kształty Uchiwa

W Marugame mieszkało wielu rzemieślników wytwarzających wachlarze Uchiwa. Ich produkty stały się powszechnie znane, a zamówienia na charakterystyczne wachlarze Uchiwa przychodziły z całego kraju. W procesie wymiany technicznej między Marugame a innymi regionami połączono oryginalny „Marugame Uchiwa” z rączką i żebrami wykonanymi z kawałka jednego kija bambusowego z wyrobami z innych obszarów, na których produkowano Uchiwa. Obecnie wachlarze Marugame Uchiwa są dostępne w wielu formach. Udział na rynku wynosi 90% łącznej produkcji krajowej, a roczna produkcja ilościowa przekracza 100 000 000 sztuk. Również różnorodność projektów jest największa w Japonii. W 1997 roku Marugame Uchiwa wybrano jako jeden z tradycyjnych japońskich produktów rzemieślniczych.

江戸時代中期以降、庶民の間で「一生に一度は、こんぴらさんへ」と、こんぴら参りが大流行。こんぴら五街道のうち、最も栄えたのが丸亀街道でした。そこで、こんぴら参りの土産物としてつくり始めたのが、丸亀うちわの起源となる赤い紙地に「丸金」印の渋うちわです。丸亀街道の始まりにある太助灯籠から金刀比羅宮の麓にある高灯籠を目印に、約 12km の道のりを経て、参道から続く「石段」や、5 本の傘が特徴的な「五人百姓」、幸せのお裾分けとなる「加美代飴」などの見所を満喫。先人たちはうちわを扇ぎながら異日常から参拝旅路の帰路へとついたのかもしれない。

Od okresu średniego Edo było to bardzo popularne wśród ludzi by udać się na pielgrzymki do tej świątyni z hasłem „Konpira-san co najmniej raz w życiu”. Trakt Marugamy były jeden z najlepiej prosperujących spośród pięciu traktów Konpira. Tutaj Shibu-Uchiwa ze znakiem „Marukin” na czerwonym papierowym tle, która stała się załączkiem Marugame Uchiwa, została wykonana najpierw jako pamiątka dla osób odwiedzających Konpira. Zaczynając od latarni Tasuke na początku traktu Marugame i korzystając z wysokiej latarni u stóp świątyni Konpira jako znaku rozpoznawczy, może przemierzyć około 12 km i cieszyć się pięknymi widokami, w tym „kamiennymi stopniami” na podejściu do świątyni, „Gonin Hyakusho” z pięcioma parasolami, i radować się dzieleniem cukierkami „Kamiyo Ame”. Nasi przodkowie używali wachlarzy Uchiwa do wachlowania się, kiedy wracali z pielgrzymek po niezwykłych przeżyciach.

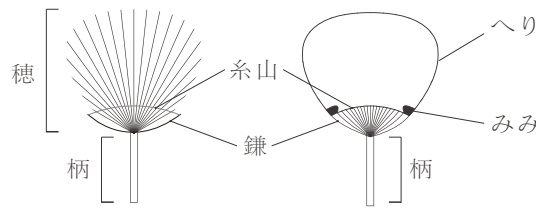
47 の工程に込められた 職人の「心」 磨き抜かれた「技」

丸亀うちわづくりには、大きく分けて「骨」と「貼り」の工程があります。一つ一つの工程に日本一の伝統を守る「丸亀うちわ」の職人芸が光ります。なんともいえない温もりは、気の遠くなるような手作業から生まれます。1 本のうちわができるまで、実に 47 に上る工程があります。

Duma rzemieślników i wyrafinowane techniki zakłęte w 47 krokach produkcji wachlarzy Uchiwa

Proces wytwarzania wachlarza można zasadniczo podzielić na wykonanie szkieletu i nałożenie powłoki. Rzemieślnicy, którzy dochowują tradycji, wykazują się umiejętnościami na każdym etapie procesu. Wspaniałe wykonanie jest efektem ciągłego procesu rzemieślniczego. Wykonanie wachlarza obejmuje łącznie 47 kroków. Kilka z tych kroków przedstawiono dalej.

各部名称

001

「木取り」
kidori

「竹挽き」した管をうちわに適した一定の幅に鉋（なた）で割っていく。まっすぐ割れる竹の性質を利用した技。

Podzielić toporkiem kij bambusowy na elementy o jednakowej szerokości. W tej technice wykorzystuje się właściwości włókna bambusowego, które naturalnie dzieli się na proste fragmenty.

002

「ふしはだけ」
fushihadake

一定の幅に割った竹の節を除き、穂になる方の内身を取る。その際、均一の厚みにしていく事が重要。

Usunąć zgrubienia i wyskrobać wewnątrz kija bambusowego. Ujednolicenie grubości kija bambusowego jest bardzo ważne.

003

「割り」
waki

「切込機」で穂先より約 5cm ～ 10cm のところまで切り込みを入れる。穂の数は 32 ～ 42 本で、同じ間隔で裂いていく。

Pociąć górną krawędź o długości ok. 5-10cm na kawałki. używając specjalnego noża do bambusa. Pasm jest od 32 do 42 i należy je ciąć w równych odstępach.

004

「もみ」
momi

上部に切込みを入れた竹を左右にひねり曲げて、竹の繊維に沿わせながら、ふしまでもみおろす。

Obkręcić bambus wzdłuż włókien przeznaczonych do wmasowania w prawo i w lewo w dół do węzła.

005

「穴あけ」
anaake

穴あけ用のキリを使って、鎌を通す穴をふしの部分にあける。これは三つ目鎌が用いられる。

Wykonać otwór na element krzyżowy w węźle kija bambusowego za pomocą wiertła trójkątnego.

006

「柄削り」
ekezuri

切り出し小刀にて柄削りし、いろいろな加工を施す。この作業により、手に持った時の心地よさが生まれる。

Dostosować kształt rączki za pomocą małego noża do cięcia. Dzięki temu poprawia się komfort trzymania.

007

「鎌削り」
kamakezuri

切り出し小刀にて加工します。丸亀うちわの美しい曲線を表現する大切な部分。うちわの種類によって太さ、長さが異なる。

Nadać kształt elementowi krzyżowemu rączki za pomocą małego noża do cięcia. Ten element krzyżowy jest bardzo ważny, bo nadaje wachlarzowi Uchiwa jego wspaniałą zakrzywioną linię. Grubość i długość elementu krzyżowego różni się w zależności od typu Uchiwa.

008

「編み」
ami

鎌を通し、その一端に糸を縛り付けて穂を編む。主に白い綿の糸だが、絹糸や色付きを使用することもある。

Po włożeniu elementu krzyżowego spleść źebra za pomocą sznurka przywiązanego na jednym końcu. Z reguły stosuje się sznurki z białej wełny, ale czasami używane są sznurki jedwabne lub kolorowe.

009

「付け」
tsuke

鎌・糸山が美しい曲線となるように穂を揃えながら、左右対称にして、糸をとじつける。

Wyregulować długość źeber, aby wykonać piękne zakrzywienia elementu krzyżowego, i sznurki oraz spleść sznurek, wykonując kształt symetryczny.

010

「貼り」
hari

うちわの種類などによって「のり」の濃度を調整し、穂や地紙の必要な所に「のり」をつけ、地紙を貼りつける。

Po prawidłowym dostosowaniu stężenia kleju należy go nałożyć na źebra. Nałożyć również klej na papier Uchiwa i ułożyć na źebach.

011

「たたき」
tataki

うちわの種類に応じた形の「たたき鎌」を当て、木づちでたたき、余分な部分を切り取り、うちわの形に仕上げる。

Głowica wachlarza jest gotowa po uderzeniu go drewnianym młotkiem i odcięciu specjalnym sierpem Uchiwa zbędnego kawałka.

012

「へり取り」
heritori

うちわの周囲に「へり紙」と呼ばれる細長い紙を貼る。その後、「みみ」や「ぎぼし」を貼り完成。

Założyć rąbek z cienkiego papieru wzdłuż krawędzi Uchiwa i zamocować inne małe kawałki papieru, aby wykończyć wachlarz.

手から手へと受け継がれた「丸亀うちわ」の伝統を守り継ぎ、その“心”を永く後世に伝える伝統工芸士。

長戸 幸夫

後継者を育てる。技術と心を伝える。

丸亀うちわの未来を考え、新しいことに挑戦しながらも、伝統の技術を伝え、後継者育成に力を入れています。

Szkolę następców i przekazuję im wiedzę o produkcji Uchiwa i sztukę rzemieślniczą.

— Nagato Yukio —

荒川 和子

春夏秋冬、四季を感じるうちわづくり。

夏のイメージの強いうちわですが、四季を表現することで、一年中、人を楽しませるうちわづくりをしていきたい。

Wykonuję Uchiwa pozwalające poczuć cztery pory roku w Japonii.

— Arakawa Kazuko —

三谷 順子

昔も今も変わらず、作ることが楽しい。

丸亀うちわの可能性を広げ、様々なことに挑戦することで、若い方にも伝統を知ってもらい、そして使ってもらいたい。

Po prostu cieszę się procesem produkcji Uchiwa, to uczucie nigdy się nie zmienia.

— Mitani Junko —

浅野 貴徳

うちわの魅力を最大限に引き出す「竹」。

「竹」の性質はうちわ本来の機能を最大限に引き出してくれます。道具としてのうちわの魅力を伝えていきたい。

„Bambus” wydobywa maksymalny urok Uchiwa.

— Asano Takanori —

中田 元司

竹うちわは恋人であり、良き生活のパートナー。

手作りの竹うちわが今の時代、仕事として通用するか挑戦を続けたい。次代を超えた価値や魅力を見出し、生み出していきたい。

Uchiwa bambusowy to mój ukochany i najlepszy towarzysz życia.

— Nakata Motoshi —

Tradycyjni rzemieślnicy „Marugame Uchiwa” , którzy kultywują tradycję przekazaną przez wcześniejsze pokolenia i przekazują „sztukę rzemieślniczą” przyszłym pokoleniom.

川田 久子

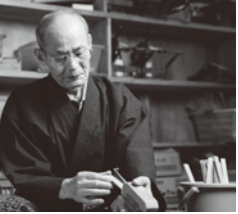
世界に受け入れられるものづくりを考えたい。

伝統的な型のうちわを元に斬新なアイデアに挑戦をしながら、400 年以上の歴史ある「丸亀うちわ」を次世代に継承していけるよう活動したい。

Chcę tworzyć Uchiwa akceptowane na rynkach międzynarodowych.

— Kawata Hisako —

大林 正春

竹うちわの長所を生かしたうちわ作りを。

丸亀うちわを絶やさな様に産地、振興に協力し、ユーザーのニーズに沿ったうちわ作りに努める。

Wykorzystuję zalety bambusa przy produkcji wachlarzy Uchiwa.

— Obayashi Masaharu —

長谷川 秋義

うちわ作りは格別な物。

一本の竹から作るうちわの骨はそれだけで美しく、好きな和紙を貼り作るうちわは格別な物です。

Produkcja wachlarzy Uchiwa to niezwykły proces.

— Hasegawa Akiyoshi —

兵頭 恵子

伝統と革新。

昔からの伝統の良さを伝えつつ、現代らしさをプラスしたうちわを作っていけたらと思っています。

Tradycja i innowacja

— Hyodo Keiko —

西条 久

丸亀うちわを伝えたい

大うちわや組うちわ等の知られていないうちわを作って、丸亀にはいろんなうちわがあることを知ってほしい。

Chcę przekazać Marugame Uchiwa.

— Saijyo Hisashi —

世界の持続可能な観光地 TOP100 に選出。

国の伝統的工芸品である「丸亀うちわ」の伝統を継承する取り組みや環境に配慮した取り組みが、「世界の持続可能な観光地 TOP100」に初めて選出されました。これは、世界中の持続可能な観光地を毎年審査する国際認証機関 Green Destinations によるもので、2023 年のカテゴリーである Culture&Tradition（文化と伝統）において認められたものです。丸亀うちわの「伝承人育成」や、「オリーブうちわ」「しおりうちわ」といった竹の端材を活用したサステナブルな商品造成などで観光を切り口に交流人口の増加、地域経済の振興に 大いに寄与していると高く評価されました。

Znalazł się wśród 100 zrównoważonych miejsc turystycznych na świecie.

Nasze dążenia do zachowania tradycyjnej sztuki rzemieślniczej „Marugame Uchiwa” oraz ekologiczne inicjatywy spowodowały, że po raz pierwszy trafiliśmy do grona „100 zrównoważonych miejsc turystycznych na świecie”. To wyróżnienie jest przyznawane przez Green Destinations, międzynarodową organizację certyfikującą, która co roku ocenia zrównoważone miejsca turystyczne. Otrzymaliśmy je w 2023 roku w kategorii „Kultura i tradycja”. Dostaliśmy wiele pochwał za nasze zaangażowanie na rzecz zwiększenia liczby gości poprzez turystykę i ożywianie lokalnej gospodarki, szkolenie następców w zakresie kultywowania tradycji oraz wykonując zrównoważone produkty ze zrębków bambusa, np. „Olive Uchiwa” i „Shiori Uchiwa”.

丸亀市 産業観光課
Wydział Przemysłu i Turystyki, Miasto Marugame
〒763-8501 香川県丸亀市大手町 2 丁目 4 番 21 号
2-4-21 Ote-cho, Marugame-shi, Kagawa-ken 763-8501
T E L : 0877-24-8844
F A X : 0877-25-2409

丸亀うちわミュージアム
香川県うちわ協同組合連合会
Muzeum Wachlarzy w Marugame
Spółdzielnia wachlarzy Kagawa

展示実演、体験、販売
Wystawy, prezentacje, sesje interaktywne i sprzedaż
〒763-0054 香川県丸亀市中津町 25-1
25-1 Nakazu-cho, Marugame-shi, Kagawa-ken 763-0054
T E L : 0877-24-7055
F A X : 0877-43-6966
E-mail : polca@leaf.ocn.ne.jp

Website

Instagram